

Patološke osobine ličnosti korisnika Tumblra

Krotin, Stela

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:815475>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za psihologiju

PATOLOŠKE OSOBINE LIČNOSTI KORISNIKA TUMBLRA

Diplomski rad

Stela Krotin

Mentorica: Doc.dr. Anita Lauri Korajlija

Zagreb, 2019.

Sadržaj

Uvod	1
<i>Mladi i društvene mreže</i>	1
<i>Stvaranje dojmova na društvenim mrežama</i>	2
<i>Tumblr</i>	2
<i>Tumblr – što je dosad proučavano?</i>	3
<i>Uobičajeni načini korištenja Tumblra</i>	3
<i>Opasnosti Tumblra</i>	4
<i>Lolita, Lana Del Rey i sugar kultura</i>	5
<i>Pitanje prisutnosti psihopatologije kod autora blogova rizičnog sadržaja</i>	6
Cilj i problemi istraživanja	7
Metoda	8
<i>Sudionici</i>	8
<i>Instrumenti</i>	10
<i>Postupak</i>	14
Rezultati	15
<i>Deskriptivna statistika</i>	15
<i>Patološke osobine ličnosti ovisno o preferenciji društvene mreže</i>	15
<i>Patološke osobine ličnosti ovisno o obrascu ponašanja na Tumblru</i>	16
<i>Socijalno prihvaćanje autorice bloga</i>	17
<i>Regresijska analiza</i>	18
Rasprava	20
Metodološki nedostaci i smjernice za buduća istraživanja	25
Zaključak	26
Literatura	27
Prilozi	31

Sažetak

Patološke osobine ličnosti korisnika Tumblra

Cilj ovog istraživanja bio je provjeriti imaju li osobe koje preferiraju Tumblr izraženije patološke osobine od osoba koje preferiraju ostale društvene mreže, te koje su osobine izražene kod osoba koje imaju različite obrasce korištenja Tumblra. Osim toga, željelo se ispitati socijalno prihvaćanje korisnice Tumblra koja vodi prikazani blog s rizičnim sadržajima, te istražiti što objašnjava socijalno prihvaćanje te osobe. Podaci su prikupljeni online upitnikom. Korišteni su upitnik PID-5 za samoprocjenu ličnosti i procjenu ličnosti autorice prikazanog bloga, ček lista ponašanja na Tumblru, prikaz bloga rizičnog sadržaja i skala socijalnog prihvaćanja autorice prikazanog bloga. U istraživanju je sudjelovalo $N=616$ sudionika, a $N=481$ sudionik je odgovorio na sva pitanja. Uzorak čini 534 žena i 82 muškaraca. Najmlađi sudionik imao je 18, a najstariji 61 godinu. Prevladavaju mlađi sudionici, prosječne dobi $M=21.3$ godina ($SD=4.30$). Rezultati pokazuju da su osobine otuđenosti i psihoticizma izraženije kod korisnika Tumblra nego kod korisnika ostalih mreža, što je u skladu s percepcijom javnosti o korisnicima Tumblra i pretpostavkom da ljudi preferiraju društvene mreže koje odgovaraju njihovoj ličnosti. Osobe s mračnim obrascem korištenja Tumblra najvišima su procijenile svoj negativni afekt, dezinhibiciju i psihoticizam, što je u skladu s očekivanjima o tome da njihova struktura ličnosti upućuje na granični poremećaj ličnosti. Rezultati upućuju na to da je socijalno prihvaćanje autorice prikazanog bloga nisko, a najniže je za intimnije odnose. Autoricu bloga skloniji su prihvatiti muškarci i manje obrazovane osobe. Više ju prihvaćaju osobe koje su joj slične po tome što i same imaju mračni ili seksualni obrazac ponašanja na Tumblru, i koje su i same visoke na antagonizmu. Prihvaćaju ju ljudi koji ju procjenjuju nižom na antagonizmu i dezinhibiciji.

Ključne riječi: društvene mreže, Tumblr, patološke osobine ličnosti, ličnost, poremećaji ličnosti

Abstract

Pathological personality traits of Tumblr users

The aim of this study was to examine whether people who prefer Tumblr have higher pathological personality traits than people who prefer other social networks, and to examine which pathological personality traits are dominant in people who have different behavioral patterns on Tumblr. We also wanted to explore social acceptance of the Tumblr user who runs

a blog with risky content, and to find which variables explain the social acceptance of that person. Online questionnaire consisted of a display of a risky content blog, PID-5 questionnaire which was used for self-assessment and assessment of the author of the displayed blog, check list about behavior on Tumblr, and social acceptance questionnaire. 616 people participated in the survey, and 481 finished it. There were 534 female and 82 male participants. The youngest participant was 18, and the oldest was 61 years old. Mean age of the sample is $M=21.3$ years ($SD = 4.30$). The results show that Tumblr users are higher on deattachment and psychoticism than users of other networks, which is consistent with the way public sees Tumblr users, and with the hypothesis that people prefer social networks which match their personality. It has been found that people with dark behavioral pattern on Tumblr rate their negative affectivity, disinhibition and psychoticism the highest, which suggests that their personality structure is similar to people who suffer from borderline personality disorder. The results suggest that the social acceptance of the author of the displayed blog is low; and the lowest for intimate relationships. The author of the blog is more likely to be accepted by men, by less educated people, by people who have a dark or sexual behavioral pattern on Tumblr, and by people who are high on antagonism. People accept her more if they rank her lower on antagonism and disinhibition.

Key words: social networks, Tumblr, personality traits, personality, personality disorders

Uvod

Društvene mreže

Prve društvene mreže pojavile su se još ranih 2000-tih godina i ubrzo počele stjecati popularnost. Pojavom Facebooka 2004. godine, društvene mreže doživljavaju procvat te se velik postotak svakodnevne komunikacije među ljudima seli u *online* prostor. Iako s 2.32 milijarde aktivnih korisnika Facebook još uvijek prednjači u popularnosti nad ostalim društvenim mrežama, u zadnjem desetljeću se razvio velik broj specifičnih društvenih mreža koje su također privukle brojne korisnike (zephoria.com, 2019). Univerzalna svrha društvenih mreža jest komunikacija s drugima te primanje i dijeljenje informacija (Grbavac i Grbavac, 2014). Osim toga, društvene mreže koristimo kao način samopredstavljanja – naši *online* profili obično odražavaju našu ličnost i komuniciraju drugima naše interese i vrijednosti (La Sala i sur., 2014). Iako sve društvene mreže u suštini imaju istu svrhu, među brojnim mrežama koje danas postoje, mogu se naći suptilne razlike u načinu i razlogu korištenja. Primjerice, Facebook se najčešće koristi za komunikaciju s prijateljima i rodbinom te dijeljenje osobnih iskustava, Twitter se obično koristi za komentiranje aktualnih događanja, Instagram služi za objavljivanje stiliziranih fotografija, a LinkedIn za povezivanje s poslovnim partnerima (La Sala i sur., 2014). Zbog toga La Sala i suradnici (2014) navode da ljudi koristeći različite društvene mreže, na svakoj ističu drugačije osobine ličnosti, tj. fragmentiraju svoj identitet ovisno o tome koju mrežu koriste. U skladu s time, za očekivati je da će osobe koje imaju različite osobine ličnosti preferirati različite društvene mreže, tj. one društvene mreže koje će im omogućiti bolje izražavanje vlastitih osobina. Osim toga, logično je pretpostaviti da će ljudi koji imaju različite osobine ličnosti istu mrežu koristiti na različite načine.

Mladi i društvene mreže

Iako se prosječna dob korisnika raznih društvenih mreža razlikuje, većinu korisnika čine adolescenti i mlađe odrasle osobe. Prema Cavazos-Rehg i suradnicima (2017), 90% osoba u dobi od 13 do 29 godina koristi barem jednu društvenu mrežu. Razvojna faza u kojoj se nalaze mladi u dobi od 18 do 25 godina naziva se odraslost u nastajanju, a za nju je karakteristično istraživanje vlastitog identiteta. Mladi ljudi u toj dobi skloni su preispitivanju vlastitih kapaciteta za bliske odnose, stajališta o egzistencijalističkim temama, i karijernih putova. Danas se to istraživanje identiteta nerijetko odvija na društvenim mrežama (Shorey, 2015). Društvene

mreže mladim ljudima nude brojne mogućnosti – omogućuju im brzu komunikaciju s vršnjacima, izražavanje kreativnosti, razonodu i karijerno napredovanje. Međutim, one sa sobom nose i brojne opasnosti. Društvene mreže koje imaju nižu razinu cenzure omogućuju korisnicima dijeljenje potencijalno opasnih i uznemirujućih sadržaja poput onih vezanih za samoozljeđivanje, depresiju, suicidalnost, seksualno rizično ponašanje, poremećaje hranjenja i uzimanje droga. Otvoreno dijeljenje ovakvih sadržaja može među mladim ljudima, koji su još uvijek u potrazi za identitetom, dovesti do normalizacije, pa čak i glorifikacije rizičnog ponašanja (Seko i Lewis, 2018).

Stvaranje dojmova na društvenim mrežama

Profil na društvenim mrežama često je prvi ili jedini izvor informacija o drugoj osobi. Na temelju njihovog *online* ponašanja možemo mnogo zaključiti o ljudima i procijeniti koliko nam se sviđaju. Danas su sve češće pojave internetskih prijateljstava i veza: bliskih odnosa koji se odvijaju isključivo putem društvenih mreža. Društvene mreže često se ciljano koriste za pronalaženje partnera, a neke su, poput Tindera i Badoo, osmišljene upravo s tom svrhom. Hogan, Li i Dutton (2011) navode da se danas više od 30% parova upoznaje *online*. Prema tome, dojam koji ostavljamo na društvenim mrežama izrazito je važan. Osim što je važan, istraživanja pokazuju da je i prilično točan. Naime, pronađene su značajne korelacije između samoprocjena osobina ličnosti i procjena osobina ličnosti iste osobe od strane potpunih stranaca koji su proučavali njen Facebook profil koje, ovisno o procjenjivanoj osobini ličnosti, iznose između 0.1 i 0.5 (Gosling i sur., 2007; Back i sur., 2010). Nadalje, istraživanja pokazuju da, ako dvije osobe procijene jedna drugu privlačnom na temelju profila na društvenim mrežama, postoji 90% vjerojatnosti da će druženje nastaviti i uživo (Matković, 2015). Iz ovih je nalaza vidljivo da se u svakodnevnom životu uvelike oslanjamo na dojmove koje stječemo o drugima na društvenim mrežama.

Tumblr

Tumblr je društvena mreža koju je 2007. godine osnovao David Karp (Bourlai i Herring, 2014). Radi se o anonimnoj blogerskoj mreži, koja je, za razliku od Facebooka i Instagrama, usmjerena na sadržaj, a ne na korisnika. Na Tumblru je moguće objaviti fotografije, tekstualne sadržaje, citate, prijepis *chat* razgovora, web poveznice, video i audio sadržaje. Objavljeni sadržaj odlazi

na osobnu stranicu korisnika koji ga je objavio, tj. njegov blog, i na naslovnu stranicu njegovih pratitelja. Jednom kad je sadržaj objavljen, svaki korisnik ima mogućnost kliknuti da mu se objava sviđa, ili ju *rebloggati*, čime ona dolazi i na njegov blog, i na naslovnicu svih njegovih pratitelja. Na objavama se zadržava broj interakcija koje su s njima učinjene (koliko puta su *lajkane* i *rebloggane*), koji govori o njihovoj popularnosti. Objave se mogu označiti *tagovima* koji olakšavaju pretraživanje Tumblra i pronalaženje željenih sadržaja. Mreža omogućava međusobno *chatanje* i slanje anonimnih pitanja korisnicima. Tumblr je specifičan po tome što se od korisnika ne traži da se identificira pod svojim imenom i prezimenom te većina korisnika upotrebljava pseudonime. Koje i koliko točne informacije će otkriti o sebi, ovisi o samom korisniku. Dakle, na Tumblru se ljudi povezuju prema zajedničkim interesima, a ne na temelju poznanstava iz svakodnevnog života. Korisnici uglavnom izjavljuju da osobno ne poznaju većinu ljudi s kojima su povezani na ovoj mreži (Cavazos-Rehg i sur., 2017). Tumblr koristi 268 milijuna ljudi, od čega su 42% stanovnici SAD-a (Cavazos-Rehg i sur., 2017). Prema Bourlai i Herring (2014), Tumblr uglavnom koriste žene mlađe od 34 godine. S obzirom na to da se korisnici međusobno povezuju na temelju zajedničkih interesa, a ne osobnih poznanstava, komunikacija na Tumblru većinom se odvija na engleskom jeziku, bez obzira na jezično porijeklo korisnika.

Tumblr – što je dosad proučavano?

Usprkos sveopćoj popularnosti istraživanja društvenih mreža, Tumblr je u tom pogledu i dalje relativno zapostavljen. Attu i Terras (2017) napravili su pregled znanstvenih istraživanja Tumblra u kojem navode da se najčešće analiziraju objavljeni sadržaji, osobni podaci koje korisnici otkrivaju o sebi na svojim blogovima, tehnološke prednosti i nedostaci mreže, i mogućnosti korištenja Tumblra u različitim kontekstima (npr. kako ga nastavnici mogu koristiti da potaknu vještine pisanja kod učenika (Thirumuruganathan i sur., 2014). Dakle, koliko je poznato, dosad nije provedeno nijedno istraživanje na korisnicima Tumblra u kojem se tražila samoprocjena ličnosti i samoizvještaj o ponašanju na Tumblru.

Uobičajeni načini korištenja Tumblra

Na Tumblru se detalji iz više ili manje popularne kulture dekonstruiraju, da bi se rekonstruirali u prikaz osobnog identiteta korisnika (Shorey, 2015). Dijelovi informacija, poput scena iz

filmova i citata iz knjiga, objavljuju se na Tumblr bez konteksta, a korisnici koji s njima na neki način suosjećaju, kombiniraju ih s ostalim sadržajima koji za njih imaju neko značenje. Krajnji rezultat je blog koji predstavlja slikovno-tekstualni *online* dnevnik svog autora.

Ako je korisnik Tumblra jako uključen u određene fenomene popularne kulture, radi se o pripadniku *fandoma*. *Fandomi* su zajednice obožavatelja određenog filma, knjige ili serije, a čine velik broj korisnika Tumblra. Primjerice, pripadnici *fandoma* određene serije često će objavljivati i *rebloggati* sadržaje vezane za nju, komentirati radnju s drugim obožavateljima, ili se sami okušati u pisanju priča o likovima iz te serije, što se popularno naziva *fanfiction* (Hillman i sur., 2014).

Opasnosti Tumblra

Na Tumblru postoji niža razina cenzure sadržaja nego na ostalim popularnim društvenim mrežama. Iako je 17.12.2018. uvedena cenzura pornografskog sadržaja, na mreži je još uvijek moguće pronaći više ili manje eksplicitne seksualne sadržaje. Ne postoji cenzura za depresivne i suicidalne sadržaje, kao ni one povezane sa samoozljeđivanjem. Moguće je naići na objave koje govore o ovisnostima, prostituciji i nasilju.

Već spomenuta anonimnost koju Tumblr pruža, njegova usmjerenost na sadržaj, i manja razina cenzure čine ovu mrežu popularnom među mladim osobama. Nadalje, mladi iznose da se na Tumblru mogu „sakriti“ od nadgledanja roditelja i ostale rodbine koja koristi Facebook i Instagram. Tumblr im pruža i više mogućnosti u odnosu na Instagram na kojem se objavljuju samo slike, i Twitter na kojem se objavljuje samo tekst ograničene duljine (Cavazos-Rehg i sur., 2017). Zbog navedenih okolnosti, logično je da će mladima biti ugodnije na Tumblru, nego na ostalim mrežama, podijeliti osjetljive informacije o sebi kao što su one o mentalnom zdravlju, tj. poteškoćama s istim.

Cavazos-Rehg i suradnici (2017) navode da se 13-17% mladih odraslih osoba barem jednom u životu samoozljeđivalo, te da su uslijed straha od stigme u svakodnevnom životu, ta iskustva odlučili podijeliti na anonimnim društvenim mrežama na kojima se osjećaju sigurno. Robinson i suradnici (2014) navode da mlade osobe često koriste društvene mreže kao prostor za interakciju s vršnjacima koji imaju slične probleme s mentalnim zdravljem. Iako se na prvi pogled može činiti da nema ništa loše u traženju podrške od strane vršnjaka koji prolaze iste poteškoće, analiza sadržaja objavljenih na Tumblru upućuje na opasnosti ovakvih interakcija.

Naime, komentari na Tumblru rijetko spominju oporavak od psihičkih teškoća, a često govore o samoozljeđivanju kao učinkovitom mehanizmu nošenja s problemima (Whitlock i sur., 2006). Zbog toga postoji opasnost da se među mladim ljudima koji viđaju takve objave javi shvaćanje o takvim rizičnim ponašanjima kao normalnima (Whitlock i sur., 2006).

Lolita, Lana Del Rey i sugar kultura

Na Tumblru je moguće naći blogove koji govore isključivo o depresiji i prikazuju tužne sadržaje, blogove koji prikazuju samo seksualne sadržaje, one koji su orijentirani isključivo na nasilne sadržaje itd. U ovom istraživanju interes je usmjeren na specifičnu skupinu blogova koja kombinira različite vrste rizičnih sadržaja. Radi se o blogovima koje obično vode mlade ženske osobe, a koji spominju nezdrave i nasilne partnerske odnose, samodestruktivno i impulzivno ponašanje, ovisnosti i emocionalnu nestabilnost. Što se tiče popularne kulture, autorice ovakvih blogova često referenciraju roman *Lolita* rusko-američkog književnika Vladimira Nabokova i glazbu američke kantautorice Lane Del Rey. U romanu *Lolita* radi se o pedofilskom odnosu glavnog lika Humberta Humberta i njegove maloljetne pokćerke Lolite. Iako je u romanu *Lolita* žrtva, u popularnoj kulturi postala je simbol mladenaštva i seksualne privlačnosti kojem teže brojne mlade žene. Na Tumblru se simboli iz romana poput sunčanih naočala u obliku srca koje Lolita nosi, lizalica koje liže, trešanja, cvijeća i ružičaste boje koju voli često koriste kao pokazatelj savršenog omjera između mladenaštva i ženstvenosti (Davis, 2017). Lana Del Rey, tj. persona koju utjelovljuje u svojim pjesmama i video spotovima upućuje na submisivnu, samodestruktivnu, nezadovoljnu i emocionalno nestabilnu ženu. Njen umjetnički izraz često govori o fatalno privlačnoj ženi koja postaje opsjednuta svojim romantičnim vezama i nada se tome da će ju partner spasiti od psihičkih teškoća. U njenim spotovima učestala pojava je prikaz alkohola, droge, nasilnih odnosa, i suicidalnosti (Vigier, 2012). Sama Lana Del Rey često kroz svoje stihove, spotove i izgled albuma provlači simbole iz romana *Lolita*, zbog čega su njena ličnost i lik Lolite isprepleteni u očima javnosti i obožavatelja (Balestrini i Jandl, 2016).

Specifična vrsta blogova kojom se bavi ovo istraživanje kombinira simbole romana *Lolita* i lika i djela Lane Del Rey sa sadržajima povezanim s nasiljem i tugom (noževi, pištolji, krv, suze, masnice, porezotine, suicidalnost). Osim toga, u blogovima se često mogu pronaći više ili manje eksplicitni seksualni sadržaji. Također, u manjem dijelu ovakvih blogova prisutni su sadržaji koji se odnose na vrstu prostitucije koja se popularno naziva *sugar culture*. Radi se o dogovoru

između mlađe djevojke (engl. *sugar baby*) i starijeg muškarca (engl. *sugar daddy*) prema kojem će on njoj davati novac za seksualne i/ili romantične usluge. Odnos uloga u takvom dogovoru podsjeća na onaj između Humberta i Lolite u romanu, a brojne reference na sugar kulturu mogu se pronaći i u glazbi Lane Del Rey. Za svrhe ovog istraživanja napravljen je blog po uzoru na brojne postojeće blogove, u kojem se nalaze objave koje govore o poteškoćama s identitetom, odnosima i emocionalnošću te objave koje prikazuju krv i masnice (Prilog 5). Osim toga, odabrane su objave koje govore o ovisnostima, i one koje prikazuju simbole iz romana Lolita, seksualne sadržaje i oružje. Blog je napravljen reblogganjem već postojećih objava na Tumblru koje su u tom trenutku imale između 26 i 64 000 *reblogova i lajkova*. Zanimalo nas je kako drugi percipiraju osobe koje vode ovakve blogove i koliko su ih spremni socijalno prihvatiti samo na temelju informacije koje o njima mogu zaključiti na temelju njihovog bloga.

Pitanje prisutnosti psihopatologije kod autora blogova rizičnog sadržaja

Ako uzmemo u obzir ranije navedenu pretpostavku o tome da ljudi ovisno o svojim osobinama ličnosti preferiraju različite društvene mreže i koriste ih na različit način, postavlja se pitanje postoji li kod korisnika Tumblra koji vode blogove rizičnog sadržaja neka vrsta patologije na razini ličnosti. Prema kriterijima priručnika DSM-5 (APA, 2012), na značajne poteškoće u ličnosti upućuje pet patoloških osobina: antagonizam, dezinhibicija, otuđenost, negativni afekt i psihoticizam. Različite kombinacije izraženosti tih osobina upućuju na postojanje različitih poremećaja ličnosti, a mjere se upitnikom Inventar Ličnosti za DSM-5, kratka forma (Krueger i sur., 2013). Za očekivati je da će osobe koje objavljuju različite rizične sadržaje na Tumblru imati povišene različite patološke osobine. Neke od osobina osoba s graničnim poremećajem ličnosti su dramatičnost, impulzivnost i autodestruktivnost, zbog čega ima smisla pretpostaviti da autorice spomenutih blogova koji kombiniraju ženstvenost, seksualnost, nasilje, autodestruktivno i rizično ponašanje imaju osobine koje upućuju na granični poremećaj ličnosti. Zbog toga se kod njihovih autorica očekuju povišenja na osobinama antagonizma, dezinhibicije i negativnog afekta, koja upućuju na granični poremećaj ličnosti (APA, 2012). Osobe koje boluju od graničnog poremećaja ličnosti tijekom života povremeno doživljavaju psihotične epizode, zbog čega se kod njih mogu očekivati i povišenja na osobini psihoticizma (Davison i Neale, 1999; Hopwood i sur., 2012). Prema Markham (2003), osobe koje boluju od graničnog poremećaja ličnosti percipira se izrazito negativno, zbog čega se očekuje da će opća populacija

negativno reagirati na autorice ciljanih blogova, da će kod njih prepoznati patologiju te da ih neće socijalno prihvaćati.

U istraživanju se od sudionika tražilo da označe vrste objava koje objavljuju na svojim blogovima, i s obzirom na to koje vrste sadržaja prevladavaju kod pojedinog sudionika, svrstani su u četiri kategorije: mračni, seksualni, klasični i fanovski obrazac ponašanja na Tumblru. Osobe s mračnim obrascem objavljuju sadržaje vezane za samoozljeđivanje, nasilje i ovisnosti. Osobe sa seksualnim obrascem objavljuju pornografske sadržaje. Osobe s klasičnim obrascem ponašanja objavljuju uobičajene, nezabrinjavajuće, zabavne sadržaje, dok su osobe s fanovskim obrascem sklone objavljivati sadržaje vezane za serije, filmove ili knjige čiji su obožavatelji. S obzirom na visoko preklapanje između klasičnog i fanovskog obrasca, kada nas je zanimala razlika u patološkim osobinama između ljudi koji imaju različite obrasce ponašanja na Tumblru, ta su dva obrasca spojena u jedan, koji je nazvan *običnim* obrascem ponašanja.

Cilj i problemi istraživanja

Cilj ovog istraživanja je provjeriti imaju li osobe koje preferiraju Tumblr izraženije patološke osobine od osoba koje preferiraju ostale društvene mreže, te koje su osobine izražene kod osoba koje imaju različite obrasce korištenja Tumblra. Osim toga, željele smo ispitati socijalno prihvaćanje korisnice Tumblra koja vodi prikazani blog s rizičnim sadržajima, te istražiti što objašnjava socijalno prihvaćanje te osobe. U skladu s ciljem, postavljeni su sljedeći problemi i hipoteze:

1. Istražiti postoje li razlike u izraženosti patoloških osobina ličnosti ovisno o preferenciji različitih društvenih mreža.

Hipoteza 1: Sudionici koji preferiraju Tumblr imat će izraženije patološke osobine ličnosti (antagonizam, dezinhibiciju, otuđenost, negativni afekt, psihoticizam), nego sudionici koji preferiraju Instagram i Facebook.

2. Ispitati postoje li razlike u izraženosti patoloških osobina ličnosti ovisno o prevladavajućem obrascu ponašanja na Tumblru.

Hipoteza 2: Sudionici koji imaju mračni (objavljuju sadržaje vezane za ovisnost i nasilje) i seksualni obrazac (objavljuju pornografiju) ponašanja na Tumblru imat će izraženije patološke

osobine ličnosti koje se povezuju s graničnim poremećajem ličnosti (negativni afekt, dezinhibiciju, antagonizam i psihoticizam), nego sudionici s običnim obrascem ponašanja na Tumblru (onim koji ne obuhvaća rizične sadržaje).

3. Ispitati procjene patoloških osobina ličnosti korisnice Tumblra, autorice bloga koji sadrži objave rizičnog sadržaja.

Hipoteza 3: Procjene svih patoloških osobina ličnosti bit će visoke, a najvišima će biti procijenjene osobine ličnosti koje se povezuju s graničnim poremećajem ličnosti (negativni afekt, dezinhibiciju, antagonizam i psihoticizam).

4. Ispitati socijalno prihvaćanje prikazane korisnice Tumblra, autorice bloga koji sadrži objave rizičnog sadržaja.

Hipoteza 4: Najveći postotak sudionika neće prihvaćati autoricu bloga na različitim stupnjevima socijalnog prihvaćanja. Bit će skloniji ulaziti s njom u manje intimne odnose –više će ju prihvaćati kao kolegicu ili poznanicu, a manje kao romantičnu partnericu ili učiteljicu svoje djece.

5. Ispitati kako demografske karakteristike, način korištenja Tumblra, samoprocjene patoloških osobina ličnosti i procjene patoloških osobina ličnosti prikazane korisnice Tumblra objašnjavaju varijabilitet u socijalnom prihvaćanju te korisnice.

Hipoteza 5: Pozitivni prediktori socijalnog prihvaćanja bit će muški spol, mlađa dob, niže obrazovanje, vlastiti seksualni i mračni obrazac korištenja Tumblra, vlastite više samoprocjene patoloških osobina ličnosti. Negativni prediktori bit će više procjene patoloških osobina ličnosti korisnice Tumblra.

Metoda

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo $N=616$ sudionika, a $N=481$ sudionik je odgovorio na sva pitanja (78.1%). Radi se o prigodnom uzorku, a u istraživanju su mogle sudjelovati osobe koje imaju minimalno 18 godina, i koriste Tumblr. Sudionici koji nisu odgovorili na sva pitanja odustajali su na različitim dijelovima upitnika te su u obradu uzeti podaci svih 616 sudionika kako bi se smanjio gubitak podataka. Uzorak čini 85.9% ($N=534$) žena i 13.2% ($N=82$) muškaraca. Najmlađi sudionik imao je 18, a najstariji 61 godinu. U uzorku prevladavaju mlađi sudionici, prosječne dobi $M=21.3$ godina ($SD=4.30$). S obzirom na to da Tumblr najviše koriste mlađe ženske osobe, ovakav je uzorak očekivan (Bourlai i Herring, 2014). Detaljniji prikaz strukture uzorka nalazi se u Tablici 1.

Tablica 1

Prikaz demografskih obilježja sudionika i njihovih navika korištenja društvenih mreža ($N=616$)

		<i>N</i>	%
Spol	Muški	82	13.3
	Ženski	534	86.7
Dob	18-25	566	92.0
	26-40	42	6.8
	40+	7	1.1
Obrazovanje	Osnovna škola	14	2.3
	Srednja škola	357	58.0
	Viša SS	186	30.2
	Visoka SS	53	8.6
	Poslijediplomski studij	6	1.0
Država	RH	387	62.8
	SAD	85	13.8
	BiH	34	5.5
	Srbija	30	4.9
	UK	23	3.7
	Kanada	7	1.1
	Njemačka	6	1.0
	Francuska	4	0.6
	Australija	4	0.6
	Ostalo	36	6.0
Najviše korištena mreža	Instagram	305	49.5
	Facebook	135	21.9
	Tumblr	118	19.2
	Twitter	35	5.7
	Snapchat	20	3.2
	LinkedIn	2	0.3
	Flickr	1	0.2
Dnevno korištenje Tumblra	Manje od 10 min	155	25.2
	11-30 min	202	32.8
	31-60 min	127	20.6
	1-2 h	78	12.7
	2-3 h	30	4.9
	Više od 3 h	24	3.9

Instrumenti

Upitnik ličnosti za DSM-5; skraćena verzija za odrasle osobe (The Personality Inventory for DSM-5—Brief Form, PID-5-BF; Krueger i sur., 2013)

Upitnik se sastoji od 25 čestica za koje sudionik treba procijeniti koliko su točne za njega na ljestvici od 4 stupnja, od 0 do 3. U upitniku 0 znači potpuno netočno, a 3 potpuno točno. Upitnikom se može dobiti rezultat na pet patoloških osobina ličnosti: negativnom afektu, otuđenosti, antagonizmu, dezinhibiciji i psihoticizmu. Rezultat na pojedinim osobinama dobiva se zbrajanjem rezultata na 5 čestica koje ukazuju na tu osobinu. Teorijski raspon za svaku osobinu se kreće od 0 do 15. Kombinacije izraženosti pojedinih osobina ličnosti mogu ukazivati na neke poremećaje ličnosti.

Za potrebe ovog istraživanja, upitnik je preveden s engleskog na hrvatski jezik prateći proceduru koju su koristili Jokić-Begić i suradnici (2014). Konačna verzija prijevoda upitnika nalazi se u Prilogu 1.

Upitnik je primijenjen dvaput; prvi put za samoprocjenu, a drugi put za procjenu osobina prikazane korisnice Tumblra, autorice bloga koji sadrži objave rizičnog sadržaja. U drugoj primjeni promijenjen je redoslijed čestica. Podljestvice upitnika PID-5 pokazale su zadovoljavajuću pouzdanost tipa unutarnje konzistencije i prilikom samoprocjene i prilikom procjene autorice bloga. Koeficijenti pouzdanosti Cronbach alpha prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2
Vrijednosti Cronbach α koeficijenata za podljestvice PID-5 upitnika

	α samoprocjena	α procjena
Negativni afekt	.72	.74
Otuđenost	.72	.70
Antagonizam	.70	.83
Dezinhibicija	.77	.79
Psihoticizam	.76	.82

Ček lista ponašanja na Tumblru

Ček lista je napravljena u svrhu ovog istraživanja, a sadrži 30 vrsta sadržaja koje korisnici Tumblra mogu objavljivati ili *rebloggati* (Prilog 2). Od toga se 13 smatra rizičnim sadržajima koji govore o nasilju, ovisnostima, depresiji, poteškoćama u odnosima i seksualnosti. Kako bi se na temelju ček liste dobili podaci o tipičnim obrascima ponašanja na Tumblru, izračunata je eksploracijska faktorska analiza metodom glavnih komponenti.

Kako bi se provjerilo je li korelacijska matrica prikladna za provođenje faktorske analize, provedeni su Kaiser-Meyer-Olkinov test i Bartlettov test. Kaiser-Meyer-Olkin koeficijent iznosi .89, što ukazuje na to da su parcijalne korelacije među varijablama niske, odnosno da je dio ukupne varijance varijabli koji se ne može objasniti zajedničkim faktorima vrlo mali. Bartlettov test sfericiteta pokazuje da se korelacijska matrica značajno razlikuje od matrice identiteta ($\chi^2 = 5545.97$; $df = 378$; $p < .001$). Na temelju ovih pokazatelja možemo zaključiti da je dobivena korelacijska matrica podobna za faktorizaciju.

Dodatno, vodile smo se kriterijima za donošenje odluke o broju zadržanih faktora (Williams i sur., 2010):

- 1) Prema Kaiser-Guttmanovom kriteriju trebalo bi zadržati sve faktore kojima je vrijednost karakterističnog korijena veća od 1. U ovom slučaju takvih je šest faktora. Međutim, pokazalo se da se korištenjem ovog kriterija obično zadržava prevelik broj faktora, zbog čega treba uzeti u obzir i ostale kriterije (Cattell i Vogelman, 2010).
- 2) Analizom Cattellov scree-plot testa treba zadržati broj faktora jednak broju vrijednosti karakterističnih korijena na scree dijagramu prije točke infleksije. Vizualnom inspekcijom scree plota pokazalo se da postoje četiri faktora do točke infleksije.
- 3) Paralelna analiza nalaže da vrijednosti komponenti koje bismo trebali zadržati moraju imati veće karakteristične korijene od prosječnih vrijednosti karakterističnih korijena paralelnih komponenti dobivenih na slučajno generiranoj matrici podataka iste veličine i istog broja varijabli (Hayton i sur. 2004). U ovom slučaju, četiri faktora imaju veće karakterističke korijene od karakterističnih korijena komponenti dobivenih u slučajno generiranoj matrici podataka.
- 4) Kriterij interpretabilnosti nalaže da treba zadržati onaj broj faktora čije je značenje smisleno. U skladu ostalim kriterijima, i ovaj kriterij nalaže da je logično zadržati četiri faktora koji predstavljaju međusobno različite obrasce ponašanja na Tumblru.

Tablica 3

Matrica faktorskog obrasca nakon provedene eksploracijske faktorske analize glavnih komponenata sa četiri faktora i rotacijom oblimin (prikazana su samo zasićenja veća od .2) (N=616)

	Faktori – obrasci ponašanja			
	Klasični	Mračni	Fanovski	Seksualni
Citati	.765			
Odnosi	.529	.309		
Film	.573		.338	
Erotika				-.751
Tužno	.563	.359		
Fanfiction			.657	
Alkohol	.222	.513		
Priče	.357		.234	
Oružje		.494		
Samoozljeđivanje		.657		.227
Video	.289		.549	
Motivacijske poruke	.760			
Masnice		.711		
Pušenje	.228	.601		
Poznate osobe	.286		.497	
Pornografija				-.799
Serije	.426		.551	
Moda	.526			
Priroda	.695			-.200
Droga		.613		-.209
Igre	-.241		.700	
Krv		.720		
Umjetnost	.655			
Golo tijelo	.279			-.703
Mentalno zdravlje	.564			
Politika	.277		.324	
Glazba	.301	.216	.406	
Selfiji				-.313

Ekstrahirana četiri faktora objašnjavaju 46.5% varijance. Prvi faktor nazvan je *klasičnim obrascem ponašanja* korisnika Tumblra, a sadrži deset čestica koje se odnose na objavljivanje citata, motivacijskih poruka, priča iz osobnog života, tužnih sadržaja, sadržaja povezanih s poteškoćama u odnosima, modom, prirodom, umjetnošću, filmovima i mentalnim zdravljem. Drugi faktor sadrži sedam čestica i nazvan je *mračnim obrascem ponašanja*. Čine ga čestice koje se odnose na objavljivanje sadržaja vezanih za alkohol, drogu, pušenje, oružje, krv, masnice i samoozljeđivanje. Treći faktor je *fanovski obrazac ponašanja*, a sastoji se od sedam čestica koje se odnose na objavljivanje *fanfictiona*, video sadržaja, sadržaja vezanih za serije,

video igre, glazbu, poznate osobe i politiku. Četvrti faktor nazvan je *seksualnim obrascem*, a sadrži tri čestice: pornografske i erotične sadržaje te sadržaje koji prikazuju golo ljudsko tijelo.

Većina čestica je saturirana s više faktora, što govori o tome da nije ostvarena jednostavna struktura. Izračun pouzdanosti faktora ukazao je na to da će pouzdanost četvrtog faktora (seksualni obrazac ponašanja) ostati ista ako se iz njega ukloni varijabla „*Selfiji*“. S obzirom na to da se ona i po kriteriju interpretabilnosti nije uklapala u taj faktor, odlučeno je da se iz njega ukloni i nadalje koristi kao zasebni prediktor socijalnog prihvatanja korisnice Tumblra. Osim toga, varijabla *Prostitucija* je isključena iz obrade, jer su samo dva sudionika označila da objavljuju takve sadržaje. U Tablici 4 prikazani su koeficijenti pouzdanosti za dobivene faktore.

Tablica 4

Vrijednosti Cronbach α koeficijenata dobivenih faktora

Faktori	α
1. faktor: klasični obrazac	.85
2. faktor: mračni obrazac	.78
3. faktor: fanovski obrazac	.75
4. faktor: seksualni obrazac	.74

Upitnik socijalnog prihvatanja

Upitnik je napravljen po uzoru na Bogardusovu skalu socijalne distance (Geisinger, 2010). Dodano je pitanje o tome bi li sudionik želio pratiti zamišljenu korisnicu na Tumblru, a po uzoru na Jokić-Begić i suradnike (2005) dodano je i pitanje o tome bi li sudionik želio da korisnica Tumblra bude učiteljica njegove djece. Korišteno je sedam tvrdnji koje upućuju na različite razine bliskosti s autoricom bloga, a nalaze se u Prilogu 3. Zadatak sudionika bio je označiti na koje bi sve odnose pristao s autoricom bloga. Rezultat dobiven ovim upitnikom izračunat je zbrajanjem tvrdnji koje upućuju na odnose na koje bi sudionik pristao s autoricom bloga, a ukazuje na razinu socijalnog prihvatanja te korisnice Tumblra.

Prikaz bloga s rizičnim sadržajima

U svrhu istraživanja napravljen je blog na Tumblru koji predstavlja vrstu blogova opisanih u uvodu. Napravljen je reblogganjem objava koje već postoje na Tumblru i kombiniranjem različitih rizičnih sadržaja. Sastojao se od 31 objave, od čega ih se pet odnosi na psihičke

poteškoće povezane s identitetom, odnosima i emocionalnošću, pet je povezano s ovisnostima, a pet prikazuje krv i masnice. Četiri objave predstavljaju simbole iz romana Lolita, tri prikazuju seksualne sadržaje, dvije prikazuju oružje, dvije su vezane za *sugar* kulturu, i jedna za Lanu Del Rey. Fotografija koja prikazuje sadržaj cijelog bloga prikazana je sudionicima, i uz nju su se nalazila pitanja o socijalnom prihvatanju autorice bloga i patološkim osobinama njene личности. Prikaz bloga nalazi se u Prilogu 4.

Postupak

Podaci su prikupljeni u siječnju i veljači 2019. godine putem internetske domene SurveyMonkey. Kako bi se prikupio veći broj sudionika, upitnik identičnog sadržaja i redoslijeda čestica napravljen je i na hrvatskom i na engleskom jeziku. Link na upitnik i molba za sudjelovanje u istraživanju dijeljeni su putem društvenih mreža Facebook, Tumblr i Reddit te na internetskoj stranici SurveyCircle.

Na prvoj stranici upitnika nalazila se opća uputa za sudjelovanje u kojoj se sudionicima objasnila svrha istraživanja i zajamčila anonimnost i mogućnost odustajanja od sudjelovanja. Istaknuto je da sudionici nastavkom ispunjavanja upitnika daju pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Na kraju upute navedena je e-mail adresa na koju su se sudionici mogli javiti ako imaju pitanja ili komentare vezane za istraživanje.

Na drugoj stranici nalazila su se pitanja o demografskim karakteristikama i navikama korištenja društvenih mreža. Sudionici koji su naveli da su maloljetni dobili su upozorenje da mogu sudjelovati u istraživanju samo ako imaju minimalno 18 godina. Sudionici koji su odgovorili da ne koriste Tumblr bili su diskvalificirani, tj. nisu mogli odgovarati na preostala pitanja. U opcijama SurveyMonkeya onemogućena je opcija da se na upitnik može odgovarati više puta s iste IP adrese kako bi se smanjilo neiskreno sudjelovanje.

Uslijedili su PID-5 upitnik samoprocjene, pitanja o korištenju Tumblra i ček lista ponašanja na Tumblru. Zatim je sudionicima prikazan opisani primjer Tumblr bloga. Nakon prikaza, uslijedio je upitnik socijalnog prihvatanja autorice bloga, i procjena autorice bloga na upitniku PID-5. Posljednja stranica sadržavala je zahvalu za sudjelovanje u istraživanju. Prosječno vrijeme ispunjavanja upitnika iznosilo je oko 15 minuta.

Rezultati

Deskriptivna statistika

U Tablici 5 su prikazani osnovni deskriptivno-statistički pokazatelji distribucija rezultata dobivenih primjenom upitnika PID-5. U skladu s očekivanjima i literaturom (Strickland i sur., 2013), distribucije se razlikuju od normalnih. Prilikom samoprocjene, dobivene su pozitivno asimetrične distribucije rezultata. Kada se tražila procjena autorice bloga rizičnog sadržaja na istom upitniku, dobivene su negativno asimetrične distribucije rezultata. Međutim, kako pretpostavke parametrijske statistike za varijable osobina koje mjeri PID-5 nisu ekstremno narušene, provedene su parametrijske analize (Aron i sur., 2006).

Tablica 5

Prikaz deskriptivno-statističkih pokazatelja distribucija rezultata ($N=481$)

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>K-S</i>	Asimetričnost	Izduženost
PID-5 samoprocjene						
Ukupno	529	27.8	10.73	.05**	.20	-.21
Negativni afekt	529	8.1	3.22	.08**	-.31	-.35
Otuđenost	529	5.3	3.13	.10**	.41	-.40
Antagonizam	529	3.1	2.59	.17**	1.08	.88
Dezinhibicija	529	4.9	2.99	.10**	.56	.10
Psihoticizam	529	6.2	3.37	.08**	.19	-.53
PID-5 procjene						
Ukupno	481	41.4	11.82	.09**	-.69	1.45
Negativni afekt	481	9.0	3.01	.14**	-.72	.85
Otuđenost	481	7.1	2.86	.08**	-.22	.09
Antagonizam	481	7.6	3.27	.09**	.08	-.35
Dezinhibicija	481	8.9	2.91	.09**	-.44	.24
Psihoticizam	481	8.6	3.21	.12**	-.53	.23

Legenda: *K-S*= Kolomogorov-Smirnovljev test normalnosti distribucije

Patološke osobine ličnosti ovisno o preferenciji društvene mreže

Kako bismo utvrdile jesu li razlike u izraženosti patoloških osobina ličnosti ovisno o preferenciji različitih društvenih mreža značajne, provedena je analiza varijance. Rezultati ukazuju na to da postoje statistički značajne razlike u otuđenosti i psihoticizmu, ovisno o preferenciji društvene mreže (Tablica 6). Kako bi se utvrdilo među kojim grupama postoje razlike, provedeni su Scheffeovi testovi. Scheffeovi testovi pokazali su da postoje statistički značajne razlike u otuđenosti i psihoticizmu između sudionika koji preferiraju Tumblr i sudionika koji preferiraju druge dvije mreže, Facebook i Instagram. Sudionici koji preferiraju

Tumblr imaju u prosjeku višu otuđenost i psihoticizam od sudionika koji preferiraju Facebook i Instagram. Veličina efekta je mala i iznosi $\eta^2=.04$ za otuđenost i $\eta^2=.01$ za psihoticizam. Razlike u otuđenosti i psihoticizmu između sudionika koji preferiraju Facebook i Instagram nisu značajne.

Tablica 6

Deskriptivni podaci i rezultati analize varijance ($N=481$)

Crte ličnosti	Facebook $N=110$		Instagram $N=268$		Tumblr $N=107$		F	Značajne razlike
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
Negativni afekt	7.5	3.60	8.2	2.90	8.5	3.35	2.53	Tumblr>Facebook= Instagram
Otuđenost	4.8	2.81	4.8	2.97	6.5	3.46	13.19*	
Antagonizam	2.7	2.34	3.2	2.47	3.5	2.81	2.84	Tumblr>Facebook= Instagram
Dezinhibicija	4.5	3.24	4.9	2.78	5.3	3.15	1.97	
Psihoticizam	5.7	3.45	5.9	3.19	7.1	3.42	5.86*	

Legenda: * $p<.05$,

Patološke osobine ličnosti ovisno o obrascu ponašanja na Tumblru

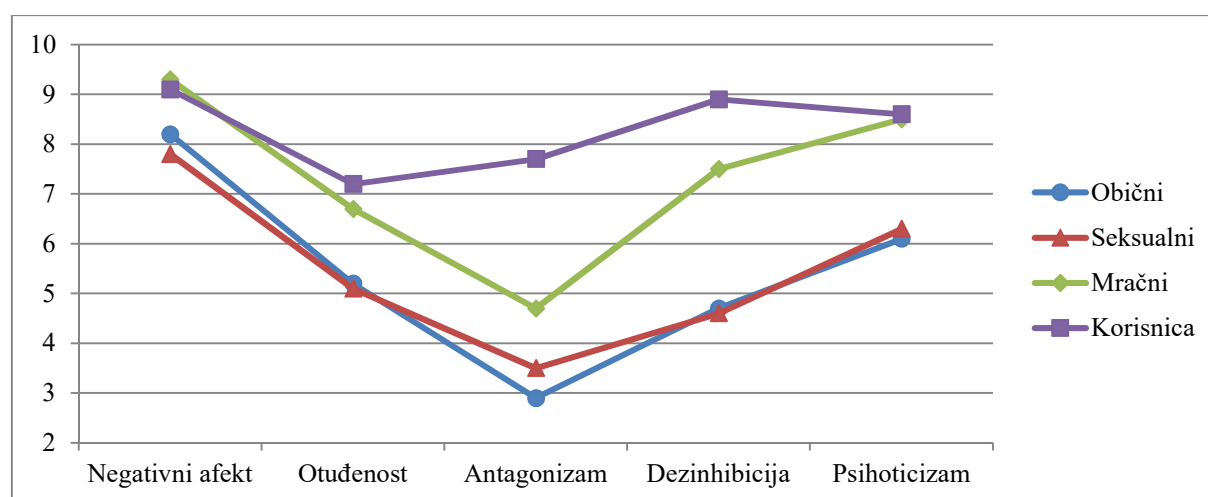
Kako bismo utvrdile jesu li razlike u izraženosti patoloških osobina ličnosti ovisno prevladavajućem obrascu ponašanja na Tumblru značajne, provedena je analiza varijance (Tablica 7). Zbog preklapanja klasičnog i fanovskog obrasca ponašanja, ponašanja koja smo dosad ubrajale u klasični i fanovski obrazac su zbrojena, i uvrštena u *obični* obrazac ponašanja. Svi sudionici koji su se izjasnili da objavljuju barem četiri vrste sadržaja iz mračnog profila svrstani su u prevladavajući mračni obrazac, a svi koji objavljuju barem dvije vrste sadržaja iz seksualnog profila svrstani su u prevladavajući seksualni obrazac. U analizu nisu uzeti sudionici koji su se izjasnili da objavljuju samo jednu ili dvije vrste sadržaja, niti oni koji su označili da objavljuju sve ponuđene sadržaje. Rezultati analize varijance ukazuju na to da postoje statistički značajne razlike u otuđenosti, antagonizmu, dezinhibiciji i psihoticizmu, ovisno o prevladavajućem obrascu ponašanja na Tumblru (Tablica 7). Scheffeovi post-hoc testovi pokazali su da postoje statistički značajne razlike u otuđenosti, dezinhibiciji i psihoticizmu između sudionika koji imaju obični i mračni obrazac, te između onih koji imaju seksualni i mračni obrazac ponašanja na Tumblru. Na antagonizmu je pronađena statistički značajna razlika samo između sudionika s običnim i mračnim obrascem. Sudionici koji imaju mračni obrazac ponašanja imaju u prosjeku višu otuđenost, dezinhibiciju i psihoticizam od sudionika

koji imaju obični i seksualni obrazac ponašanja te viši antagonizam od sudionika s običnim obrascem ponašanja. Veličine efekta su niske i iznose $\eta^2=.02$ za otuđenost, $\eta^2=.02$ za antagonizam, $\eta^2=.04$ za dezinhibiciju i $\eta^2=.02$ za psihoticizam. Prilikom procjena osobina ličnosti autorice bloga, sve su osobine procijenjene višima nego prilikom samoprocjene (Slika 1).

Tablica 7
Deskriptivni podaci i rezultati analize varijance ($N=501$)

Crte ličnosti	Obični obrazac $N=347$		Mračni obrazac $N=36$		Seksualni obrazac $N=118$		F	Značajne razlike
	M	SD	M	SD	M	SD		
Negativni afekt	8.2	3.12	9.3	3.38	7.8	3.32	2.67	
Otuđenost	5.2	3.19	6.7	3.31	5.1	2.87	4.14*	Mračni>seksualni=obični
Antagonizam	2.9	2.42	4.7	3.0	3.5	2.73	9.83**	Mračni>obični
Dezinhibicija	4.7	2.87	7.5	3.11	4.6	2.81	15.76**	Mračni>seksualni=obični
Psihoticizam	6.1	3.35	8.5	3.17	6.3	3.18	8.78**	Mračni>seksualni=obični

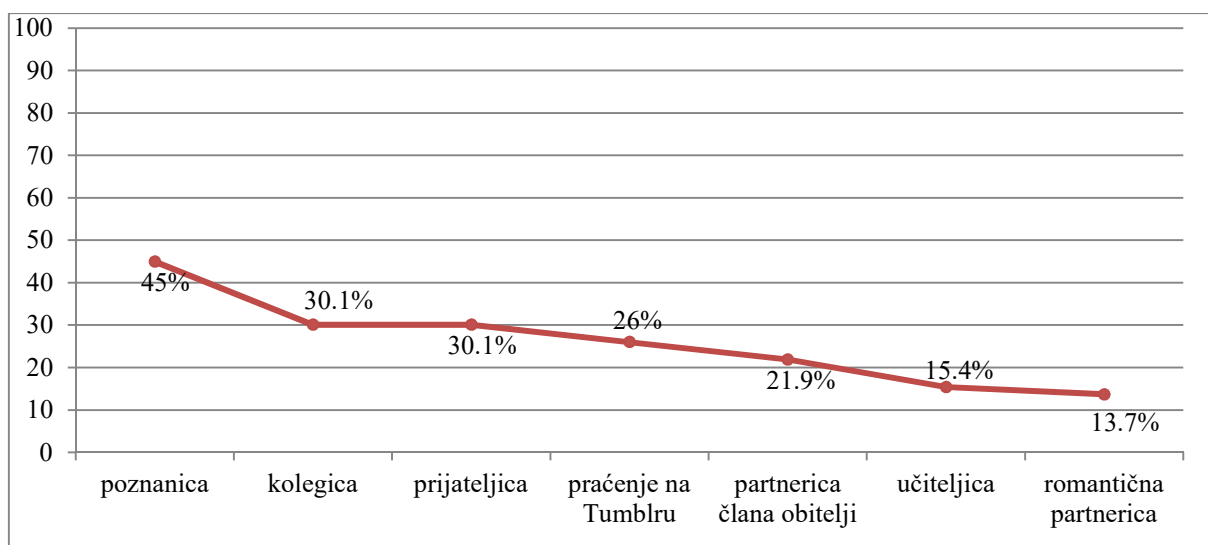
Legenda: * $p<.05$

Slika 1

Grafički prikaz izraženosti patoloških osobina ličnosti ovisno o prevladavajućem obrascu korištenja Tumblra, u usporedbi s procjenama patoloških osobina korisnice prikazanog bloga ($N=501$)

Socijalno prihvaćanje autorice bloga

Slika 2

Grafički prikaz socijalnog prihvaćanja autorice bloga, ovisno o različitim stupnjevima socijalne bliskosti; izraženo u postotcima ($N=515$)

Iz grafičkog prikaza je vidljivo da je socijalno prihvaćanje autorice bloga nisko (manje od 50% za sve predložene odnose). Prihvaćanje je najniže za najbliži odnos (romantična partnerica), ali je i vrlo nisko za odnos koji nije intimno blizak, ali je vezan za djecu (učiteljica).

Regresijska analiza

Kako bi se ispitao doprinos korištenih varijabli u objašnjenju socijalnog prihvaćanja autorice bloga, prvo su ispitane povezanosti među korištenim varijablama (Prilog 4). Korelacijska analiza pokazuje da je socijalno prihvaćanje povezano sa svim uključenim varijablama osim dobi.

Kako bismo ispitale koliko izabrani prediktori objašnjavaju varijancu socijalnog prihvaćanja prema korisnici prikazanog Tumblr bloga provedena je hijerarhijska regresijska analiza u četiri koraka. U prvom koraku su uvrštene demografske varijable: spol, dob i obrazovanje. U drugom koraku su uvrštena četiri obrasca ponašanja na Tumblru: fanovski, seksualni, mračni i klasični te varijabla objavljivanje *selfija*. U trećem su koraku uvrštene samoprocjene negativnog afekta, otuđenosti, antagonizma, dezinhibicije i psihotizma. U petom koraku su uvrštene procjene negativnog afekta, otuđenosti, antagonizma, dezinhibicije i psihotizma autorice bloga (Tablica 8).

U prvom koraku značajnim negativnim prediktorima su se pokazali spol i obrazovanje, koji su objasnili 6% varijance socijalnog prihvatanja. Muške osobe i osobe nižeg obrazovanja su spremnije prihvatiti osobu koja ima prikazani blog na Tumblru. U drugom koraku kao značajni pozitivni prediktori su se pokazali seksualni i mračni profil ponašanja na Tumblru, a objasnili su dodatnih 14% varijance socijalnog prihvatanja. Osobe koje imaju seksualni i mračni obrazac ponašanja na Tumblru spremnije su prihvatiti autoricu prikazanog bloga. U trećem koraku značajnim pozitivnim prediktorom pokazao se vlastiti antagonizam, koji objašnjava dodatnih 4% varijance socijalnog prihvatanja. Osobe koje su više na antagonizmu spremnije su prihvatiti autoricu prikazanog bloga. U četvrtom koraku značajni negativni prediktori su procjena antagonizma i dezinhibicije autorice bloga, koji objašnjavaju još 9% varijance socijalnog prihvatanja. Osobe koje procjenjuju da autorica bloga ima niži antagonizam i dezinhibiciju spremnije su ju prihvatiti.

Ukupno je objašnjeno 33% varijance socijalnog prihvatanja, a značajni prediktori su spol, razina obrazovanja, vlastiti mračni i seksualni profil, vlastiti antagonizam, i procjena autorice bloga kao manje antagonistične i dezinhibirane.

Tablica 8

Rezultati hijerarhijske regresijske analize s demografskim varijablama, ponašanjem na Tumblru, samoprocjenama patoloških osobina ličnosti i procjenama patoloških osobina ličnosti autorice bloga kao prediktorima socijalnog prihvatanja autorice bloga ($N=481$)

	1. korak β	2. korak β	3. korak β	4. korak β
1. Spol	-.17**	-.17**	-.16**	-.18**
2. Dob	.03	.04	.04	.01
3. Obrazovanje	-.18**	-.14**	-.12**	-.10*
4. Fanovski profil		.01	.00	.01
5. Seksualni profil		.17**	.16**	.12**
6. Mračni profil		.26**	.23**	.20**
7. Klasični profil		.02	.03	.03
8. Selfiji		.07	.06	.08
9. Negativni afekt			.09	.09
10. Otudjenost			.05	.04
11. Antagonizam			.16**	.18**
12. Dezinhibicija			-.09	-.06
13. Psihoticizam			.00	.02
14. B negativni afekt				-.01
15. B otudjenost				-.03
16. B antagonizam				-.18**
17. B dezinhibicija				-.18**
18. B psihoticizam				.05
R	.25**	.45**	.49**	.57**

R ²	.06**	.20**	.24**	.33**
Adjusted R ²	.06	.19	.21	.30

Legenda: *p < .05; **p < .01

Rasprava

Tumblr je anonimna blogerska društvena mreža na kojoj se korisnici povezuju na temelju zajedničkih interesa. Manjak cenzure na ovoj mreži omogućava objavljivanje različitih rizičnih sadržaja, zbog čega nas je zanimalo kakve su osobine ličnosti korisnika ove mreže općenito, i specifično korisnika sklonih objavljivanju rizičnih sadržaja.

U ovom istraživanju zanimalo nas je razlikuju li se osobe koje preferiraju Tumblr od osoba koje preferiraju popularnije mreže, Facebook i Instagram, po patološkim osobinama ličnosti. Dobiveni rezultati ukazuju na to da osobe koje preferiraju Tumblr imaju izraženije osobine psihoticizma i otuđenosti. Prema DSM-5 (APA, 2012), psihoticizam karakteriziraju ekscentričnost, neuobičajen tok misli i način izražavanja te neobična vjerovanja i iskustva. Za otuđenost je karakterističan niži intenzitet emocionalnog doživljavanja i izražavanja te izbjegavanje socijalnih kontakata. Dosadašnja istraživanja Tumblra o toj mreži često govore kao o manje cenzuriranoj, kreativnijoj alternativni Facebooku (Shorey, 2015) ili, slikovitije rečeno, kao o *čudnom rođaku* Facebooka, Instagrama i Snapchata (Byron i Robards, 2017). Iz toga slijedi da su korisnici Tumblra neobičniji i ekscentričniji od korisnika ostalih popularnih društvenih mreža. Takav dojam koji javnost ima o korisnicima Tumblra kao *alternativcima*, u skladu je s dobivenim nalazima o njihovom povišenom psihoticizmu. Nadalje, kada se uzme u obzir da je Tumblr jedna od rijetkih mreža koja je usmjerena na sadržaj, a ne na korisnika, logično je pretpostaviti da će ga otuđenije osobe preferirati u odnosu na ostale društvene mreže kod kojih je ključan socijalni kontakt među korisnicima. Svi sudionici, pa tako i oni koji preferiraju Tumblr procijenili su vlastiti negativni afekt visokim. Radi se o osobini za koju je karakteristično prevladavajuće anksiozno i/ili depresivno raspoloženje te emocionalna senzibilnost. Kod osoba koje preferiraju Tumblr najizraženijima su se pokazale osobine negativnog afekta ($M=8.5$), otuđenosti ($M=6.5$) i psihoticizma ($M=7.1$). Kombinacija povišenog negativnog afekta, otuđenosti, i psihoticizma pronađena kod osoba koje preferiraju Tumblr jedan je od dijagnostičkih kriterija za dijagnozu shizotipnog poremećaja ličnosti (APA, 2012). Osobe koje imaju taj poremećaj često se ističu po svojoj ekscentričnosti i sklonosti izbjegavanju socijalnog kontakta (Davison i Neale, 1999), što je u skladu s time kako se korisnici Tumblra procjenjuju, ali i time kako ih okolina vidi. Ovi nalazi potvrđuju pretpostavku

da ljudi preferiraju onu društvenu mrežu koja najviše odgovara njihovoj ličnosti. Dosadašnja istraživanja pokazala su da postoje značajne korelacije između samoprocjena osobina ličnosti i procjena osobina ličnosti iste osobe od strane potpunih stranaca koji su proučavali njen profil na društvenim mrežama (Back i sur., 2010). Iz ovih nalaza možemo zaključiti da, osim što su procjene osobina ličnosti na temelju promatranja nečijeg profila točne, i sama informacija o tome koju mrežu osoba preferira može upućivati na neke osobine ličnosti te osobe.

S obzirom na to da Tumblr nudi mnogo mogućnosti kad se radi o sadržajima koje je moguće objaviti ili *rebloggati*, zanimalo nas je postoje li razlike u patološkim osobinama korisnika Tumblra, ovisno o tome kakav sadržaj objavljuju. Iako smo oblike ponašanja na Tumblru podijelile u tri skupine (obični, mračni i seksualni), valja napomenuti da se većina korisnika ne može svrstati pod jedan obrazac korištenja Tumblra, već najčešće objavljuju kombinaciju sadržaja iz sva tri obrasca. Osim toga, navedene kategorije sadržaja mogu se preklapati: isječci iz filmova mogu biti depresivne prirode, citati mogu govoriti o ovisnostima itd. Dobiveni rezultati upućuju na to da osobe koje imaju mračni obrazac ponašanja na Tumblru imaju izraženiju otuđenost, dezinhibiciju, antagonizam i psihoticizam od onih koje imaju obični i seksualni obrazac ponašanja. U skladu s očekivanjima, takvih je osoba malo (Davis, 2017), a najizraženije su im osobine negativni afekt, dezinhibicija i psihoticizam (Slika 1), koje su karakteristične za granični poremećaj ličnosti (Hopwood i sur., 2012). Negativni afekt odnosi se na emocionalnu nestabilnost i neprilagođenost emocija situaciji, na učestali doživljaj anksioznosti i depresivnosti, te strah od odbijanja ili napuštanja. Emocionalna neprilagođenost i nestabilnost na koju upućuje ova patološka osobina ogleda se u sadržajima koje objavljuju osobe s mračnim obrascem ponašanja na Tumblru, a koji prikazuju samoozljeđivanje, krv, masnice i oružje. Osobe koje su sklonije doživljaju depresije, i intenzivnih emocija s kojima se teško nose, sklone su autodestruktivnom ponašanju (Seko i Lewis, 2018). U skladu s time, moguće je da se pronalaze u takvim objavama na Tumblru i izražavaju svoje osjećaje objavljujući ih na svom blogu. Dezinhibicija je osobina koju karakterizira impulzivnost i preuzimanje rizika bez promišljanja o posljedicama. Dezinhibirane osobe često donose nagle odluke i upuštaju se u ponašanja koja kratkoročno donose otpuštanje napetosti, ali dugoročno mogu imati opasne posljedice. Kao takva ponašanja možemo shvatiti samoozljeđivanje, i unošenje droga i alkohola. Ako su osobe s ovim osobinama sklonije takvom ponašanju u stvarnosti, moguće je da se kroz objavljivanje sadržaja povezanih s ovisnostima i autodestruktivnim ponašanjem odabiru izražavati i u virtualnom svijetu Tumblra. Kao što je već spomenuto, psihoticizam se odnosi na neuobičajen tok misli i neobična iskustva. Iako se

kategorije sadržaja koje osobe s mračnim obrascem objavljuju na Tumblru ne odnose direktno na sadržaje koji bi ukazivali na psihoticizam, važno je istaknuti da se psihotična iskustva često javljaju u kombinaciji s povišenim negativnim afektom, dezinhibicijom i antagonizmom, kod osoba koje imaju osobine graničnog poremećaja ličnosti (Davison i Neale, 1999). Kod osoba s mračnim obrascem ponašanja na Tumblru, negativni afekt i psihoticizam prelaze aritmetičku sredinu ljestvice, a dezinhibicija je također blizu aritmetičke sredine. Ta informacija ukazuje na relativno visoku izraženost navedenih patoloških osobina ličnosti, pogotovo kad se u obzir uzme da se rezultati na njima inače distribuiraju pozitivno asimetrično, tj. u prosjeku su niži od aritmetičke sredine ljestvice (Strickland i sur., 2013). Predviđale smo da osobe s mračnim obrascem ponašanja imaju izražene osobine koje upućuju na granični poremećaj ličnosti, zbog čega je očekivano da će se kod njih pokazati i visok antagonizam koji upućuje na, za granični poremećaj karakterističnu, perzistirajuću emociju ljutnje. Međutim, iako je antagonizam kod mračnog obrasca značajno viši nego kod običnog obrasca, on se i dalje pokazao najmanje izraženom osobinom ličnosti. Moguće je da su sudionici na čestice vezane za antagonizam odgovarali socijalno poželjno zbog njihove visoke pojavnosti. Naime, čestice poput „*Nije mi važno ako povrijedim tuđe osjećaje.*“ i „*Iskorištavam ljude da dobijem ono što želim.*“ vrlo jasno upućuju na neprijateljsko, društveno nepoželjno ponašanje, što su sudionici lako mogli prepoznati. Ovi nalazi potvrđuju pretpostavku da ljudi, ovisno o svojim osobinama ličnosti, istu mrežu koriste na različite načine. Dok osobe koje nemaju izražene patološke osobine ličnosti Tumblr koriste za objavljivanje zabavnih sadržaja, osobe koje imaju povišene patološke osobine ličnosti sklone objavljivanju rizičnih i zabrinjavajućih sadržaja.

Pomalo iznenađujući nalaz je taj da se patološke osobine nisu pokazale značajno višima kod osoba sa seksualnim obrascem ponašanja nego kod osoba s običnim obrascem ponašanja. Moguće je više razloga za to, a prvi je činjenica da se na seksualni obrazac ponašanja odnose samo tri vrste sadržaja. Zbog toga je u kategorizaciji na prevladavajući obrazac mnogo ljudi svrstano u seksualni obrazac, iako su se izjasnili da objavljuju dvije ili tri vrste seksualnih sadržaja, a više običnih. Nadalje, s obzirom na to da su opisi sadržaja koji se objavljuju bili relativno šturi, nemamo detaljnu informaciju o tome koliko često sudionici objavljuju koji sadržaj, i koliko se sadržaji svrstani u različite kategorije međusobno preklapaju – npr. scene iz filmova koje pripadaju običnom obrascu mogu se odnositi na objavljivanje isključivo erotičnih scena, što bi više odgovaralo seksualnom obrascu. Također, treba u obzir uzeti da je nedavno na Tumblru uvedena cenzura pornografskog sadržaja, zbog koje se smanjio broj seksualnih objava, a dio korisnika koji je objavljivao seksualni sadržaj napustio je ovu mrežu. Ipak, kao

ključni razlog važno je razumjeti da na Tumblru ne postoji jasna kategorizacija blogova po objavljivanom sadržaju. Zbog načina na koji ova mreža funkcionira, svatko na njoj može objaviti što želi, i svaki blog je kombinacija sadržaja iz svih kategorija spomenutih u ovom istraživanju. Pritom neki blogovi sadrže više, a neki manje rizičnih sadržaja.

Zanimljiv nalaz jest taj da je u cjelokupnom uzorku pronađen visok negativni afekt, što ide u prilog hipotezi da korisnici Tumblra imaju povišene patološke osobine ličnosti. Gervasi i suradnici (2017) navode da je upravo negativni afekt najviše povezan s neadaptivnim korištenjem interneta te da je kombinacija visokog negativnog afekta, dezinhibicije i psihoticizma prediktivna za ovisnost o internetu. To je u skladu s našom hipotezom da Tumblr više koriste osobe s patološkim osobinama ličnosti te osobe koje su sklone autodestruktivnom ponašanju i ovisnostima.

Osim patoloških osobina samih sudionika, zanimala nas je njihova procjena patoloških osobina korisnice Tumblra čiji im je blog prikazan. Očekivano je da će najvišima biti procijenjene patološke osobine koje upućuju na granični poremećaj ličnosti. U skladu s očekivanjima, sve njene patološke osobine u prosjeku su procijenjene visokima – vrijednosti na negativnom afektu, dezinhibiciji i psihoticizmu prelaze aritmetičku sredinu ljestvice, antagonizam joj je blizu, dok je otuđenost nešto niža, ali i dalje viša nego prilikom samoprocjene patoloških osobina. Procjene patoloških osobina autorice prikazanog bloga korisno je usporediti sa samoprocjenama patoloških osobina osoba koje imaju mračni obrazac ponašanja, jer on po vrsti objavljivanih sadržaja najviše odgovara prikazanom blogu. U usporedbi sa samoprocjenama osoba s mračnim obrascem ponašanja, iste se osobine ističu kao najizraženije, ali su prilikom procjene ličnosti korisnice Tumblra u prosjeku nešto više nego prilikom samoprocjene, što je naročito vidljivo na osobini antagonizma. Prema tome, može se zaključiti da sudionici kod autorice zamišljenog bloga s rizičnim sadržajem prepoznaju psihopatologiju za koju pretpostavljamo da postoji kod korisnika koji vode takve blogove. S obzirom na to da je blog prikazan u istraživanju po vrsti sadržaja sličan mračnom obrascu ponašanja na Tumblru, logično je da su samoprocjene patoloških osobina sudionika koji imaju mračni obrazac ponašanja, i procjene zamišljene korisnice međusobno slične. To je u skladu s nalazom Goslinga i suradnika (2007) da se na temelju profila osobe na društvenoj mreži može prilično točno procijeniti njena ličnost.

U skladu sa pretpostavljenom psihopatologijom korisnice prikazanog bloga, logično slijedi da ju ljudi neće prihvaćati, tj. da će biti neskloni s njom ući u bliske socijalne odnose. Nalazi su

pokazali da većina sudionika ne bi prihvatila autoricu prikazanog bloga na većini stupnjeva socijalnog prihvaćanja. Pritom bi najmanji postotak sudionika pristao na to da im ona bude romantična partnerica, i učiteljica njihove djece. Taj je nalaz očekivan jer su ta dva stupnja socijalnog prihvaćanja najosobniji. Potvrđena je pretpostavka da ljudi negativno reagiraju na osobe koje iskazuju osobine graničnog poremećaja ličnosti i da ih ne prihvaćaju (Markham, 2003).

Upravo zbog nesklonosti u upuštanje u bliske socijalne odnose s autoricom prikazanog bloga, zanimalo nas je koje varijable objašnjavaju socijalno prihvaćanje te osobe. Pokazalo se da ju više prihvaćaju muškarci, što je u skladu s dosadašnjim nalazima prema kojima muškarci prilikom odabira osoba s kojima se upuštaju u bliske odnose manju važnost pridaju njihovim osobinama ličnosti, nego što to čine žene (Buss, 2012). Osim toga, muškarci preferiraju žene koje ponašanjem nagovještaju svoju seksualnu dostupnost (Buss, 2012), pa je moguće da su prisutnost seksualnih sadržaja na prikazanom blogu protumačili na taj način i zbog toga bili spremniji prihvatiti autoricu tog bloga. Pokazalo se da ju više prihvaćaju manje obrazovane osobe, što bi se moglo objasniti time da niže obrazovani ljudi imaju manje razvijeno kritičko mišljenje, zbog čega slabije prepoznaju njene patološke osobine (Bailin, 2002). Što se tiče vlastitog obrasca ponašanja na Tumblru, više ju prihvaćaju osobe koje same imaju mračni i seksualni obrazac. Ovaj je nalaz u skladu s istraživanjima koja govore da ljudi preferiraju druženje sa sebi sličnim osoba (Wilson i Cousins, 2003). Osobe koje su i same sklone objavljivanju rizičnih sadržaja na Tumblru prepoznat će autoricu prikazanog bloga kao nekog sebi sličnog i bit će spremnije prihvatiti ju. Od vlastitih patoloških osobina ličnosti, prediktivnim za socijalno prihvaćanje autorice prikazanog bloga pokazao se antagonizam. Osobe koje su više na antagonizmu, tj. koje su agresivnije i manje suosjećajne, spremnije su prihvatiti autoricu prikazanog bloga. Ovaj bi se nalaz također mogao protumačiti kroz teoriju privlačenja po sličnosti. I sama autorica bloga procijenjena je kao osoba s visokim antagonizmom, zbog čega je moguće da ju sudionici koji i sami imaju visok antagonizam više prihvaćaju. Međutim, u skladu s time se postavlja pitanje zašto se i ostale osobine koje su procijenjene visokima kod autorice bloga nisu pokazale prediktivnim vlastitim osobinama za njeno socijalno prihvaćanje? Što se tiče patoloških osobina ličnosti same autorice bloga, pokazalo se da su ju manje spremni prihvatiti ljudi koji procjenjuju da je viša na antagonizmu i dezinhibiciji. Ovaj je nalaz logičan jer se te dvije osobine negativno odražavaju na interpersonalne odnose, što su sudionici očito prepoznali. Osoba koja je visoka na antagonizmu agresivna je, hostilna i kontrolirajuća te kao takva nije poželjna u socijalnim odnosima. Osoba

koja je visoka na dezinhibicije je impulzivna i neodgovorna, manje je pouzdana i može sebe i druge dovesti u opasnost.

Na kraju se postavlja pitanje je li Tumblr opasan, tj. može li njegova anonimnost i manjak cenzure negativno utjecati na mentalno zdravlje korisnika? Rezultati istraživanja pokazuju da osobe koje preferiraju Tumblr imaju povišene patološke osobine. Iako se većina korisnika izjasnila da uglavnom objavljuje uobičajene, nezabrinjavajuće sadržaje, neki su se korisnici predstavili kao autori blogova rizičnih sadržaja. S jedne strane može se na Tumblr gledati kao na utočište na kojem se takve osobe mogu izraziti bez cenzure i osuda okoline, no s druge je upitno koliko je takvo izražavanje njihovih poteškoća za njih dobro. Dijeljenje sadržaja koji govore o poteškoćama s mentalnim zdravljem, poput onih koji upućuju na depresiju, ovisnosti i samoozljeđivanje zapravo ne dovodi do konkretnom poboljšanja kod osoba koje pate od tih teškoća. Istovremeno, takve se objave šire mrežom, i mogu biti uznemirujuće za korisnike koji ih vide, ali i raširiti klimu u kojoj je rizično ponašanje (npr. samoozljeđivanje) prihvatljiv način suočavanja, jer ga nitko ne osuđuje i ne reagira na njega. Ista je logika primjenjiva na objavljivanje seksualnog sadržaja. U istraživanju se 50,7% sudionika izjasnilo da objavljuje barem jednu vrstu seksualnog sadržaja. Dakle, samim time što se na mreži može objaviti pornografija, smanjeno je osuđivanje autora takvih sadržaja, a povećana je njihova učestalost u odnosu na druge društvene mreže te se objavljivanje pornografije smatra uobičajenim i ne krši norme ponašanja. Iz svega navedenog proizlazi zaključak da bi Tumblr trebao povećati nadzor nad objavama, cenzurirati objave koje su uznemirujuće, i ponuditi kontakte za pomoć osobama koje izražavaju zabrinjavajuće poteškoće s mentalnim zdravljem. Općenito, trebala bi se njegovati klima u kojoj se psihičke poteškoće ne stigmatiziraju, ali se i ne glorificiraju.

Metodološki nedostaci i smjernice za buduća istraživanja

Istraživanje je provedeno na uzorku koji čine punoljetne mlade osobe iz različitih država, pri čemu prevladavaju stanovnici balkanskih zemalja. Moguće je da su zbog različitih kulturnih okolnosti sudionici drugačije odgovarali na pitanja, tj. da je prilikom rješavanja upitnika postojala kulturalna pristranost. Također, upitnikom nisu obuhvaćeni adolescenti koji čine velik dio korisnika Tumblra, zbog čega ne znamo bismo li dobile drugačije rezultate da smo obuhvatile mlađu populaciju. Radi se o uzorku prikupljenom metodom snježne grude, zbog čega on nije slučajna, i upitno je koliko točno reprezentira osobine populacije korisnika Tumblra. Osim toga, u uzorak su uzeti samo korisnici Tumblra, zbog čega je moguće da su

procjene patoloških osobina autorice prikazanog Tumblra podcijenjene, tj. da bi bile više da su davane od strane osoba koje ne koriste Tumblr i koje nisu navikle na objavljivanje rizičnih sadržaja na društvenim mrežama.

Što se tiče korištenih instrumenata, upotrebljavale smo upitnik PID-5 koji ispituje patološke osobine ličnosti. Ovaj upitnik ima visoku pojavnu valjanost, zbog čega su ljudi skloni socijalno poželjnom odgovaranju, tj. umanjivanju simptoma prilikom rješavanja. Kao i inače prilikom primjene ovog upitnika, na njemu su dobiveni pozitivno asimetrični rezultati. Usprkos asimetričnim rezultatima, primijenjeni su postupci parametrijske statistike, zbog čega ne možemo biti potpuno sigurni da dobiveni rezultati točno prikazuju situaciju. Nadalje, kategorije ponašanja na Tumblru napravljene su na temelju iskustva korištenja ove mreže, a ne na temelju opsežne analize potencijalnih kategorija ponašanja. Zbog toga je moguće da su neke kategorije izostavljene, ili da su uključene neke koje nisu učestale. Također, nisu prikupljene informacije o učestalosti objavljivanja pojedinih sadržaja, koje bi bile korisne prilikom kategorizacije sudionika u prevladavajuće obrasce korištenja Tumblra. Osim toga, kategorizacija na obrasce ponašanja na Tumblru ne odražava realno način na koji se ponašaju korisnici Tumblra, jer većina korisnika objavljuje sadržaje iz svih obrazaca ponašanja.

U budućim istraživanjima bilo bi korisno provesti analizu sadržaja objavljivanih na Tumblru, na temelju te analize kategorizirati sadržaje, i zatim od sudionika tražiti da u tim kategorijama označe koje sadržaje objavljuju. Osim toga, sudionike bi se moglo pitati i koliko često objavljuju sadržaje iz koje kategorije. Ta bi informacija olakšala zaključivanje o tome vodi li osoba pretežno blog s rizičnim sadržajem, ili rizični sadržaj objavljuje samo povremeno. Osim toga, bilo bi korisno pitati sudionike jesu li skloni rizičnom ponašanju, jesu li doživjeli traumatske događaje, i imaju li psihijatrijsku dijagnozu, kako bi se utvrdilo postoji li poveznica između psihopatologije koju iskazuju na Tumblru i one u stvarnom životu.

Zaključak

Cilj istraživanja bio je provjeriti imaju li osobe koje preferiraju Tumblr izraženije patološke osobine od osoba koje preferiraju ostale društvene mreže, te koje su osobine izražene kod osoba koje imaju različite obrasce korištenja Tumblra. Osim toga, željele smo ispitati socijalno prihvaćanje korisnice Tumblra koja vodi prikazani blog s rizičnim sadržajima, te istražiti što objašnjava socijalno prihvaćanje te osobe.

Rezultati pokazuju da su osobine otuđenosti i psihoticizma izraženije kod osoba koje preferiraju Tumblr nego kod osoba koje preferiraju ostale mreže. To je u skladu s percepcijom javnosti o korisnicima Tumblra i pretpostavkom da ljudi preferiraju društvene mreže koje odgovaraju njihovoj ličnosti.

Pokazalo se da su otuđenost, dezinhibicija, antagonizam i psihoticizam izraženiji kod osoba s mračnim obrascem korištenja Tumblra, nego kod osoba s običnim obrascem. Te su osobe najvišima procijenile svoj negativni afekt, dezinhibiciju i psihoticizam, što je u skladu s očekivanjima o tome da njihova struktura ličnosti upućuje na granični poremećaj ličnosti. Osobina antagonizma kod njih je procijenjena nižom nego što je to očekivano, vjerojatno zbog socijalno poželjnog odgovaranja.

Rezultati upućuju na to da je socijalno prihvaćanje autorice prikazanog bloga nisko, a najniže je za intimnije odnose. Taj nalaz potvrđuje pretpostavku da opća populacija negativno reagira na autore blogova rizičnog sadržaja, prepoznaje pretpostavljenu patologiju i ne prihvaća ih. Autoricu bloga skloniji su prihvatiti muškarci koji su manje kritični u odabiru osoba s kojima se upuštaju u bliske odnose, te manje obrazovane osobe koje teže prepoznaju psihopatologiju. Više ju prihvaćaju osobe koje su joj slične po tome što i same imaju mračni ili seksualni obrazac ponašanja na Tumblru, i koje su i same visoke na antagonizmu. Prihvaćaju ju ljudi koji ju procjenjuju manjom na antagonizmu i dezinhibiciji, vjerojatno jer ju zbog toga doživljavaju ugodnijom.

Literatura

- American Psychiatric Association. (2012). DSM-IV and DSM-5 Criteria for the Personality Disorders.
- Aron, A., Coups, E. J. i Aron, E. N. (2006). *Statistics for psychology*. Upper Saddle River: Pearson Education, Inc.
- Attu, R i Terras, M. M. (2017). What People Study When They Study Tumblr: Classifying Tumblr-related Academic Research. *Journal of Documentation*, 73(3), 528-534.

- Back, M. D., Stopfer, J.M., Vazire, S., Gaddis, S., Schmukle, S. C., Egloff, B. i Gosling, S. D. (2010). Facebook Profiles Reflect Actual Personality, Not Self-Idealization. *Psychological Science*, 21(3), 372–374.
- Bailin, S. (2002). Critical Thinking and Science Education. *Science & Education*, 11, 361–375.
- Balestrini, N. W. i Jandl, S. (2016). Lolita And Lana In The Age Of Internet Memes. *Nabokov Online Journal*, 10, 1-21.
- Bourlai, E. E. i Herring, S. S. (2014). Multimodal Communication on Tumblr: “I have so many feels!”. *WebSci*, 14, 171-175.
- Buss, D. M. (2012). *Evolucijska psihologija: nova znanost o umu*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Byron, P. i Robards, B. (2017). *There’s something queer about Tumblr*. <https://theconversation.com/theres-something-queer-about-tumblr-73520>
- Cattell, R. B. i Vogelmann, S. (2010). A Comprehensive Trial Of The Scree And Kg Criteria For Determining The Number Of Factors. *Journal Multivariate Behavioral Research*, 12, 289-325.
- Cavazos-Rehg, A. P., Krauss, M. J., Sowles, S. J., Connolly, S., Rosas, C., Bharadwaj, M., Grucza, R. i Bierut, L. J. (2017). An Analysis of Depression, Self-Harm, and Suicidal Ideation Content on Tumblr. *Crisis*, 38, 44-52.
- Davis, R. E. (2017). *"Tell me you own me, gimme them coins": postfeminist fascination with Lolita, Lana Del Rey, and sugar culture on Tumblr*. Honors Theses. Chattanooga: University of Tennessee at Chattanooga.
- Davison, G., C. i Neale, M. J. (1999). *Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja*. Jasterbarsko: Naklada Slap.
- Geisinger, K. F. (2010). Bogardus Social Distance Scale. Irving B. Weiner, W. Edward Craighead (Ur.), *The Corsini Encyclopedia of Psychology*. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Gervasi, A. M., La Marca, L., Lombardo, E. M. C., Mannino, G., Iacolino, C. I Schimmenti, A. (2017). Maladaptive Personality Traits And Internet Addiction Symptoms Among Young Adults: A Study Based On The Alternative Dsm-5 Model For Personality Disorders. *Clinical Neuropsychiatry*, 14, 20-28.
- Gosling, S. D., Gaddis, S. i Vazire, S. (2007). Personality Impressions Based on Facebook Profiles. *International Conference on Weblogs and Social Media 2007*, 26-41. Boulder: ICWSM.
- Grbavac, J. i Grbavac, V. (2014). Pojava društvenih mreža kao globalnog komunikacijskog fenomena. *Media, culture and public relations*, 5, 206-219.
- Hayton, J. C., Allen, G. D. i Scarpello, V. (2004). Factor Retention Decisions in Exploratory Factor Analysis: a Tutorial on Parallel Analysis. *Organizational Research Methods*, 7(2), 191-205.

- Hillman, S., Procyk, J. i Neustaedter, C. (2014). 'alksjdf;lksfd': Tumblr and the Fandom User Experience. *Designing Interactive Systems*, 14, 1-10.
- Hogan, Bernie, Li, Nai, i Dutton, William H. (2011). *A Global Shift in the Social Relationships of Networked Individuals: Meeting and Dating Online Comes of Age*. <http://blogs.oii.ox.ac.uk/couples>
- Hopwood, J. C., Thomas, K. M., Markon, K. E., Wright, A. G. C. i Krueger, R. F. (2012). DSM-5 Personality Traits and DSM-IV Personality Disorders. *Abnormal Psychology*, 121(2), 424-432.
- Jokić-Begić, N., Kamenov, Ž. i Lauri Korajlija, A. (2005). Kvalitativno i kvantitativno ispitivanje sadržaja stigme prema psihičkim bolesnicima. *Socijalna psihijatrija*, 33, 10-19.
- Jokić-Begić, N., Lauri Korajlija, A. i Jurin, T. (2014). Faktorska struktura, psihometrijske karakteristike i kritična vrijednost hrvatskoga prijevoda CORE-OM upitnika. *Psihologijske teme*, 23, 265-288.
- Krueger, R. F., Derringer, J., Markon, K. E., Watson, D. i Skodol, A.E. (2013). The Personality Inventory for DSM-5—Brief Form. American Psychiatric Association.
- La Sala, L., Skues, J. i Wise, L. (2014). What Do We Mean by Social Networking Sites? *Annual Review of Cybertherapy and Telemedicine*, 199, 108-112.
- Markham, D. (2003). Attitudes towards patients with a diagnosis of 'Borderline Personality Disorder': social rejection and dangerousness. *Journal of Mental Health*, 12(6), 595-612.
- Matković, A. (2015). Finding a Partner in the Virtual Environment: Motives and Psychosocial Characteristics of Online Dating Site Users in Croatia. *Revija za sociologiju*, 45, 37-67.
- Robinson, J., Cox, G., Bailey, E., Hetrick, S., Rodrigues, M., Fisher, S. i Herrman, H. (2015). Social media and suicide prevention: A systematic review. *Early Intervention in Psychiatry*. 10(2), 103-21.
- Seko, Y. i Lewis, S. P. (2018). The self—harmed, visualized, and reblogged: Remaking of self-injury narratives on Tumblr. *New media & society*, 20(1), 180 –198.
- Shorey, S. (2015). *Fragmentary Girls: Selective Expression on the Tumblr Platform*. Master Theses. Amheist: Communication Technology and New Media Studies, University of Massachusetts.
- Strickland, C. M., Drislane, L. E., Lucy, M., Krueger, R. F. i Patrick, C. J. (2013). Characterizing Psychopathy Using DSM-5 Personality Traits. *Assessment*, 20(3), 327–338.
- Thirumuruganathan, S., Zhang, N., Hristidis, V., i Das, G. (2014). Aggregate estimation over a microblog platform. *SIGMOD*, 14, 1519-1530.
- Vigier, C. (2012). The Meaning of Lana Del Rey. *Zeteo: The Journal of Interdisciplinary Writing*, 12, 1-16.

- Whitlock, J., Purington, A. i Gershkovich, M. (2009). Media, the Internet, and nonsuicidal self- injury. *Understanding Nonsuicidal Self-Injury: Origins, Assessment, and Treatment*, 139–155.
- Williams, B., Onsman, A. i Brown, T. (2010). Exploratory factor analysis: A five-step guide for novices. *Journal of Emergency Primary Health Care*, 8, 90-99.
- Wilson, G. D. i Cousins, J. M. (2003). Partner similarity and relationship satisfaction: Development of a compatibility quotient. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(2), 60-69.
- zephoria.com (2019). *The Top 20 Valuable Facebook Statistics – Updated March 2019*.
<https://zephoria.com/top-15-valuable-facebook-statistics/>.

Prilozi

Prilog 1

Upitnik ličnosti za DSM-5; skraćena verzija za odrasle osobe (Krueger i sur., 2013)

Uz sljedeće tvrdnje označite koliko su točne za Vas na skali od 0 do 3, pri čemu 0 znači potpuno neočno, 2 uglavnom netočno, 3 uglavnom točno, a 4 potpuno točno.

1. Ljudi bi za mene rekli da sam nepromišljen/a.
2. Osjećam da reagiram naglo.
3. Iako znam da mogu bolje, ne mogu prestati donositi brzoplete odluke.
4. Često se osjećam kao da ništa što napravim nije važno.
5. Drugi me smatraju neodgovornim.
6. Ne ide mi planiranje.
7. Moje misli često drugima nemaju smisla.
8. Brinem se oko gotovo svega.
9. Lako se uznemirim, čak i kada su u pitanju sitnice.
10. Najviše me strah da ću u životu biti sam/a.
11. Iako je jasno da neće uspjeti, nastavljam raditi po svom.
12. Vidim stvari kojih zapravo nema.
13. Izbjegavam romantične odnose.
14. Nisam zainteresiran/na za sklapanje prijateljstava.
15. Lako me naživciraju različite stvari.
16. Ne volim se previše zbližavati s ljudima.
17. Nije me briga ako povrijedim osjećaje drugih ljudi.
18. Rijetko sam entuzijastičan/na.
19. Privlačim pažnju.
20. Često se moram nositi s ljudima koji su manje važni od mene.
21. Često imam misli koje meni imaju smisla, ali ne i drugim ljudima.
22. Iskorištavam ljude da dobijem ono što želim.

- 23. Često se zamislim i onda iznenada shvatim da je dosta vremena prošlo.
- 24. Stvari oko mene često izgledaju nestvarno, ili više stvarno nego inače.
- 25. Nije mi problem iskoristiti druge ljude.

Prilog 2

Ček lista ponašanja na Tumblru

U sljedećim tvrdnjama označite koliko često objavljujete ili rebloggate različite sadržaje na tumblru na skali od 1 do 5, pri čemu 1 znači nikad, a 5 vrlo često.

(Uobičajeni sadržaji)

- citate iz književnih djela
- anegdotalne sadržaje
- isječke iz omiljenih filmova
- scene iz serija
- scene iz glazbenih videa
- motivirajuće poruke
- fotografije i videe životinja
- duhovite sadržaje
- političke i aktivističke sadržaje
- postove koji govore o mentalnom zdravlju
- fanfiction
- umjetnička djela: slike, skulpture i sl.
- fotografije prirode
- objave vezane za modu
- objave vezane za šminku
- objave o automobilima
- sadržaje o video igrama
- youtube videe
- objave o poznatim osobama čiji ste obožavatelj
- objave vezane za hranu
- objave o uređenju doma
- selfije

-umjetničke fotografije

(Rizični sadržaji)

-erotične, seksualno sugestivne sadržaje

-sadržaje na kojima je prikazano golo ljudsko tijelo

-pornografske sadržaje

-tužne, sjetne sadržaje

-sadržaje koji prikazuju masnice

-sadržaje koji prikazuju krv

-sadržaje koji prikazuju oružje

-sadržaje vezane za samoozljeđivanje

-sadržaje koji se bave idejom samoubojstva

-sadržaje vezane za alkohol

-sadržaje vezane za drogu

-sadržaje vezane za pušenje

-sadržaje koji govore o poteškoćama u odnosima s drugima

-sadržaje u kojima pozivate druge da Vam daju novac u razmjenu za različite usluge

Prilog 3

Upitnik socijalnog prihvatanja

Na sljedeća pitanja odgovorite sa „Da“ ili „Ne“.

Biste li željeli da Vam ova osoba bude poznanica?

Biste li željeli da Vam ova osoba bude kolegica?

Biste li željeli da Vam ova osoba bude prijateljica?

Biste li pratili ovu osobu na Tumbrlu?

Biste li željeli da bude romantična partnerica Vašeg bliskog člana obitelji?

Biste li željeli da bude učiteljica Vaše djece?

Biste li željeli da Vam bude romantična partnerica?

Prilog 4

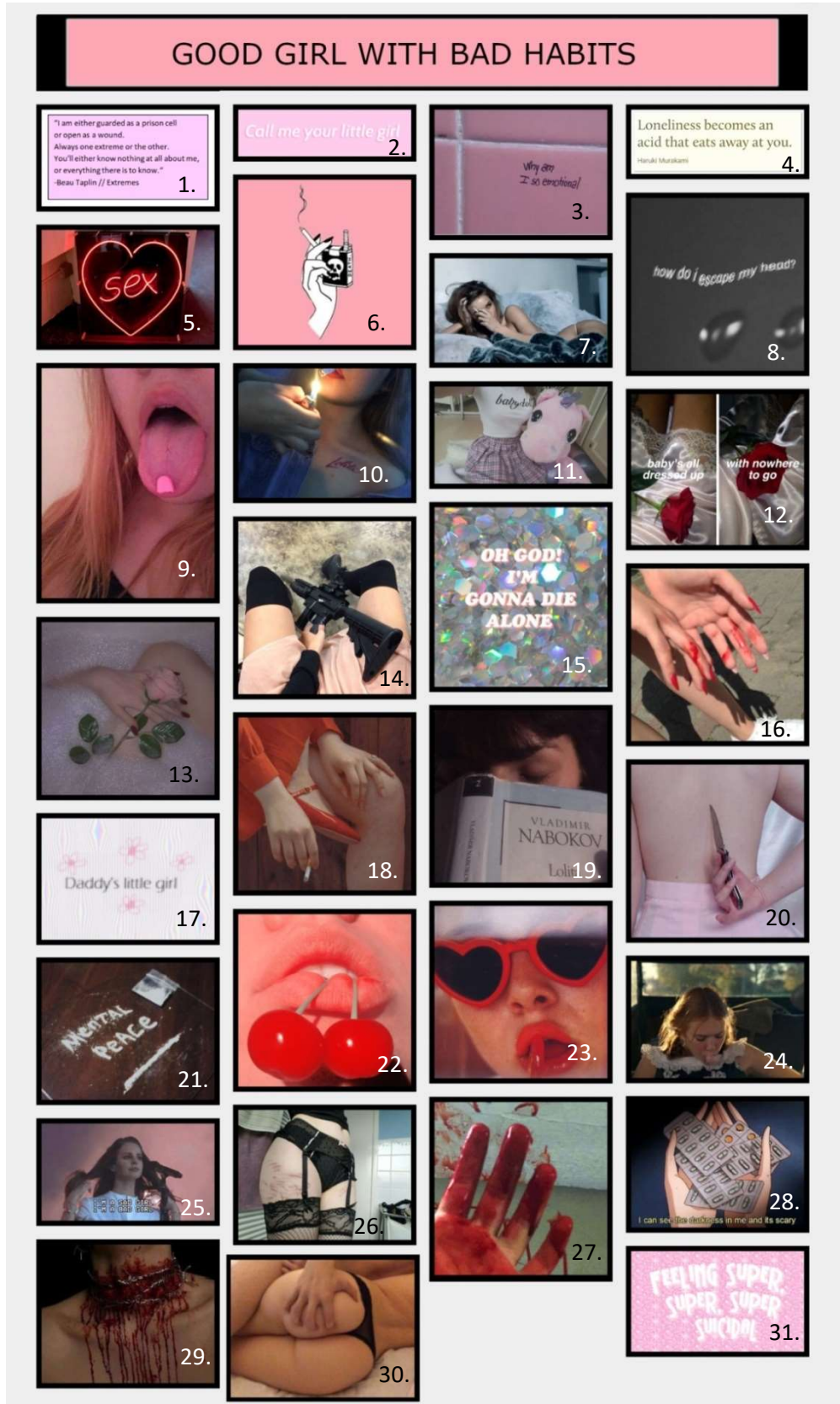
Pearsonovi koeficijenti korelacije za varijable korištene u regresijskoj analizi

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
1. Spol	--																		
2. Dob	-.24**	--																	
3. Obrazovanje	-.00	.34**	--																
4. Fanovski	.13**	-.04	-.04	--															
5. Seksualni	-.02	.03	.03	.29**	--														
6. Mračni	.1*	-.13**	-.13**	.28**	.44**	--													
7. Klasični	-.13**	-.13**	-.13**	.70**	.35**	.36**	--												
8. Selfiji	-.03	.06	.01	.18**	.20**	.19**	.14**	--											
9. Negativni afekt	-.15**	-.15**	-.15**	.02	-.06	.14**	.06	-.03	--										
10. Otudenost	-.00	-.00	-.00	.04	-.04	.11*	-.04	-.04	.34**	--									
11. Antagonizam	-.08	-.08	-.08	-.01	.10*	.23**	-.04	.12**	.19**	.16**	--								
12. Dezinhibicija	-.14**	-.14**	-.14**	-.00	-.04	.28**	.04	.06	.42**	.31**	.33**	--							
13. Psihoticizam	-.15**	-.15**	-.21**	.09*	.03	.24**	.09*	.02	.53**	.49**	.31**	.47**	--						
14. B negativni afekt	-.06	-.06	.00	.06	-.04	.03	.09	.01	.11*	.03	.06	.10*	.14**	--					
15. B otudenost	-.03	-.03	.05	-.01	-.04	-.05	.06	.02	-.01	.02	.01	.03	-.00	.50**	--				
16. B antagonizam	-.07	-.07	.04	-.02	-.15**	-.07	-.05	-.00	.06	.02	.16	.12**	.08	.45**	.34**	--			
17. B dezinhibicija	-.11*	-.11*	-.01	.05	-.09*	-.02	-.06	-.01	.12**	.01	-.01	.12*	.14**	.62**	.39**	.60**	--		
18. B psihoticizam	-.16**	-.16**	-.05	.04	-.03	-.03	.12*	-.08	.11*	.03	-.01	.10*	.19**	.65**	.54**	.35**	.58**	--	
19. Soc. prihvaćanje	-.09*	.00	.11**	.27**	.39**	.41**	.31**	.17**	.11**	.12**	.23**	.09**	.16**	-.14**	-.12**	-.28**	-.27**	-.12**	--

*p<.05; **p<.01

Prilog 5

Primjer bloga s rizičnim sadržajima koji je prikazan sudionicima istraživanja

Broj *noteova* (*reblogova* i *lajkova* svake korištene slike):

- 1.=6071
- 2.=6629
- 3.=7504
- 4.=3211
- 5.=64290
- 6.=798
- 7.=64290
- 8.=432
- 9.=26
- 10.=126
- 11.=4396
- 12.=215
- 13.=282
- 14.=1104
- 15.=1573
- 16.=1956
- 17.=3828
- 18.=1507
- 19.=758
- 20.=9530
- 21.=49787
- 22.=9385
- 23.=3922
- 24.=3215
- 25.=4718
- 26.=5619, u međuvremenu uklonjena s Tumblra
- 27.=1524, u međuvremenu uklonjena s Tumblra
- 28.=6741
- 29.=17036
- 30.=31247, u međuvremenu uklonjena s Tumblra
- 31.=5435